

Naturvård
Anita Andersson

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET KILAFJÄLLET, SÄFFLE KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen del av Kilafjället som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser fastställts vid en inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Reservatets namn ska vara Kilafjället.

Syfte med reservatet

Kilafjällets naturreservat bildas med syftet att:

- bevara och utveckla den värdefulla livsmiljön med barnnaturskog och lövblandad barnnaturskog
- typiska arter och strukturer för befintliga skogstyper ska bibehållas eller öka i mängd
- friluftsliv ska kunna bedrivas i hela naturreservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets livsmiljöer och arter

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för utförande och uppföljning av de åtgärder som anges i fastställd skötselplan. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. uppsättande av informationstavlor
3. anläggande, utmärkning och underhållande av led
4. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
5. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt):

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. utan länsstyrelsens tillstånd i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar
5. framföra fordon
6. elda annat än på anvisad plats
7. medföra ej kopplad hund

Föreskriften A1 utgör inte hinder för underhållsröjning av sly vid befintliga jaktpass under förutsättning att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften A1 utgör inte heller hinder för nödvändig röjning och kapning av vindfälle för framkomlighet på befintlig basväg enligt markering på beslutskarta över fastigheterna Ranglebyn 1:15-1:16, under förutsättning att åtgärden utförs i samråd med reservatsförvaltningen och att veden lämnas kvar.

Föreskriften C5 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Föreskriften C5 utgör inte heller hinder för markägare till fastigheterna Ranglebyn 1:15-

1:16 att nyttja befintlig basväg enligt markering på beslutskartan bilaga 1, under förutsättning att eventuell drivning sker på väl tjälad mark och att eventuella skador på mark åtgärdas snarast möjligt. Föreskriften C7 utgör inte hinder för att bedriva jakt med hund.

Föreskrifterna under C hindrar inte den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, som utförs av eller på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Kilafjället	
Län	Värmland	
Kommun	Säffle	
N2000-beteckning	--	
Lägesbeskrivning	Ca 8 km väster om Kila kyrka, på höjdryggen mellan sjöarna Summeln och Eldan	
Församling/Socken	Kila	
Topografisk karta	10CSV	
Ekonomisk karta	10C4d, 10C4e, 10C3d, 10C3e	
Naturgeografisk region	21A, Dalslands kuperade skogslandskap	
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder	
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	--	
Fastigheter	Flatebyn 1:6, del av Flatebyn 1:7, del av Flatebyn 1:8, del av Flatebyn 1:11, del av Flatebyn 1.14, del av Flatebyn 1:15, del av Flatebyn 1:16, del av	Flatebyn 1:17, del av Kila-Fjäll 1:12, del av Kila-Fjäll 1:31, del av Ranglebyn 1:14, del av Ranglebyn 1:15, del av Ranglebyn 1:16, del av
Areal	158,8 ha	
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland	

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

I februari 2007 fick Skogsstyrelsen in avverkningsanmälan på flera stora nyckelbiotoper på Kilafället. Skogsstyrelsen ansåg att området var alltför värdefullt för att avverkningarna skulle tillåtas men hade inte tillräckliga ekonomiska medel för att bilda biotopskydd och därvid ersätta markägarna. Skogsstyrelsen kontaktade då Länsstyrelsen som påbörjade en utredning om eventuellt säkerställande av området. Under utredningens gång var markägarna negativa till reservatsbildning, varför markåtkomstfrågan ännu inte lösts.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Synpunkter från myndigheter:

Skogsstyrelsen anser att området är mycket skyddsvärt och har inget att erinra.

Säffle kommun har inga erinringar mot förslaget i sak, men påpekar att naturreservatet berör ett område som av kommunen utpekats som lämpligt för vindkraftsetablering.

Synpunkter från sakägare:

De flesta markägarna har skickat i princip likalydande brev där de motsätter sig reservatsbildning och att delar av deras respektive fastigheter föreslås ingå i ett eventuellt naturreservat, samt påpekar att deras fastigheter omfattas av planer på etablering av vindkraft och att ett eventuellt naturreservat inte får hindra placering av vindkraftverk på fastigheten eller byggnation av servicevägar. Andra markägare har önskemål om justering av gräns rörande deras fastighet. Därutöver ifrågasätter de flesta markägarna Länsstyrelsens bedömning gällande områdets naturvärden och vilken gränsdragning som är nödvändig för skydd av värdefulla skogsbestånd. Några tar upp problemet med att befintliga basvägar/ drivningsvägar inte kommer att kunna användas efter reservatsbildningen. Någon tar också upp fastighetens värdeminskning och någon att reservatsbildningar skulle ge en negativ inverkan på arbetet mot klimatförändringar. Inga andra sakägare har lämnat synpunkter på förslaget.

Synpunkter från föreningar:

Värmlands botaniska förening har inkommit med synpunkter som innebär att de är positiva till förslaget och påpekar att också andra partier i närområdet har höga naturvärden.

Synpunkter från privatpersoner:

En privatperson har inkommit med synpunkter som stöder förslaget till naturreservat.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreseptatet Kilafjället ligger ca två mil nordväst om Säffle, i sydvästra Värmlands sjörika sprickdalslandskap nära gränsen till Dalsland. Naturgeografiskt kallas denna region Dalslands kuperade skogslandskap. I sprickdalslandskapet finns bebyggelsen koncentrerad särskilt längs stränder i de större dalgångarna, där sedimentlagren utgör goda odlingsjorlar. Höjdernas hållmarker och barrskogar är potentiella spelplatser för skogshöns och livsmiljö också för andra arealkrävande skogsarter, branterna har förutsättningar för rovfågelshäckning och de små skogstjärnarna kan hysa ovanliga arter som smålom.

Reservatet består av en skogklädd höjdrygg med en mosaik av skogstyper. Stora delar är hållmarkstallskogar och i sprickdalar finns bland annat bördiga granbestånd och lövblandade sumpskogar. Under de kommunvisa naturinventeringar som företagits under 1970- till 90-talen har flera fågelbiotoper i närområdet noterats. Bland annat anges flera tjäderspelplatser runt Långtjärnet sydost om reservatsgränsen (20-40 tuppar), tjäderspel väster om Noltjärnet, sparvuggla norr om Holmtjärn, smålom i Holmtjärn, mm. Hela reservatsområdet ingår i området "Eldansnästjärn" som avgränsats för sitt innehåll av höga naturvärden i Säffle kommuns naturvårdsprogram.

De skogliga naturvärdena beskrivs i bilaga 3. Naturtyperna växlar från magra tallhållmarker till bördiga granskogar, sumpskogar med klibbal och artrika lodytor i sprickdalar. Värdekärnorna utgörs av gammal barrnaturskog med rik förekomst av viktiga element som gamla grovbarkiga träd, hålträd, död ved, lövträd (vårtbjörk, asp, rönn, i gynnsamma lägen ek), skuggade lodytor, berghällar mm.

Bland förekommande fågelarter är följande listade i fågeldirektivet; smålom (har flygkorridor över reservatet mellan häckningstjärn och fiskevatten), järpe, orre, tjäder, tretåig hackspett och sparvuggla (rödlistade är smålom NT och tretåig hackspett NT). Bland noterade växter, svampar och insekter är grön sköldmossa listad i bilaga 2 habitatdirektivet och följande arter rödlistade; dvärgbägarlav NT, violettgrå tagellav NT, lunglav NT, norsk näverlav VU, skogstrappmossa NT, vedtrappmossa NT, jättesvampmal NT, aspraktbagge NT, veckticka NT, talticka NT, reliktbock NT och raggbock VU.

Andra intressanta arter är bland annat purpurmylia, asphättemossa och talltita.

Motiv till skydd

På Kilafjället har största delen av skogsmarken under lång tid stått i princip obrukad efter tider med en skötsel bestående av ett försiktigt uttag av små virkesvolymmer. På grund därav finns mycket höga naturvärden i området, varav många ovanliga arter som främst är knutna till gamla träd och död ved och till stora arealer sammanhängande naturskog. I dagens normala produktionsskogar har dessa arter försvunnit eller är på väg att dö ut (så kallad utdöendeskuuld,

vilket innebär att enstaka exemplar av en utdöende art kan hålla sig kvar trots att populationen är dömd att dö ut på grund av exempelvis utarmad genpool, att den består av för litet antal vilket starkt försvårar eller omöjliggör fortplantning, med flera orsaker).

Kilafället är ett stort sammanhängande naturskogsområde med mycket höga naturvärden, som inte är att betrakta som normal produktionsskog och därför inte heller bör skötas som en sådan. Större virkesuttag, avverkning för vägdragning eller uppförande av nya byggnader, bortstädning av vindfällan och döende träd o.s.v. skulle medföra både minskning av antalet och geografisk utglesning av viktiga livsmiljöer och sannolikt också uppsplittring av området med större genomblåsning och uttorkning till följd. Som reservatsområdet ser ut nu med sammanhängande skogliga bestånd och flera partier med likartad miljö i olika delar av området ger det populationer av sällsynta och hotade arter både större möjligheter att på sikt överleva i reservatet och ökade möjligheter att sprida sig till andra delar av reservatet med lämpliga livsmiljöer. Flera av de sällsynta arter som finns i området är också beroende av en hög och jämn luftfuktighet. Avverkningar eller utglesningar leder ofelbart till ökad uttorkningsrisk varvid dessa känsliga arter riskeras.

Vid allmänhetens besök i området är upplevelsen till stor del beroende av relativ orördhet. Den enda i nutid använda väg som går genom området är en basväg i områdets norra utkant; gamla brukningsvägar utgör däremot ombonade och kulturellt intressanta vandringsleder.

Som naturreservat kommer området att skötas med som enda syften att gynna naturvärdena och att tillgängliggöra området för det rörliga friluftslivet. Det medför helt andra åtgärder än vanligt skogsbruk. Exempel på naturvårdande åtgärder är tillskapande av död ved genom att ringbarka eller fälla grova träd eller gynnande av lövträd i utvecklingsmarker genom att ringbarka eller fälla gran.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer endast kan säkerställas genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen anser att den avgränsning som föreligger i förslaget till beslut är väl avvägd för att uppnå syftet med reservatet och att en minskning av reservatsområdet starkt skulle försämra reservatets funktion och framtida utveckling. Länsstyrelsen anser därför att ett alternativt skydd av enbart de områden som av Skogsstyrelsen avgränsats som nyckelbiotop inte kan ge ett långsiktigt skydd för naturvärdena i området. En liten justering av gränsen har gjorts för att tillgodose inkommet önskemål.

Föreskrifter i beslutet om bildande av naturreservat förbjuder bland annat både uppförande av ny anläggning och vägdragning i och med förbud mot avverkning och schaktning. Förbuden bedöms nödvändiga, för syftet att bevara den värdefulla naturmiljön och för syftet att livsmiljöer och mängden av strukturer inom reservatsområdet inte minskar. Reduktion och fragmentering av

livsmiljöer utgör också ett hot mot den framtida populationsutvecklingen för typiska arter. För friluftslivet är en orörd miljö och en miljö där typiska arter gynnas av stor vikt för upplevelsen när man besöker området.

Anläggande av en vindkraftpark kan endast ske efter ansökan om tillstånd enligt miljöbalken. Om ett arbetsföretag berör reservatsområdet krävs även en ansökan om dispens från reservatsföreskrifterna. Själva anläggande av vindkraftverk med tillhörande vägar m.m. kan naturligtvis föra med sig olika typer av negativ påverkan på miljön, både tillfälliga och bestående. Frågan om det finns särskilda skäl för att uppföra vindkraftverk samt om det är möjligt att uppföra vindkraftverk i området utan att syftena med reservatet hotas får dock avgöras vid en dispensprövning.

Vad gäller användandet av befintliga basvägar finns det i norra delen av området en befintlig basväg som efter reservatsbildningen är enda möjligheten för markägarna att ta sig till annars obrukbara delar av deras skiften. Nyttjande av basvägen är därför tillåtet för markägarna med grund i ett villkorat undantag från reservatsföreskrifterna.

Fastigheter som ingår i naturreservat kommer otvetydigt att få lägre marknadsvärde. Det är denna värdeminskning som ligger till grund för beräkning av intrångsersättning. Markägaren blir alltså ekonomiskt kompenserad för fastighetens värdeminskning.

Arbetet med naturskydd prioriteras högt av regering och riksdag och tar sin utgångspunkt i internationella åtaganden om skydd för naturmiljön samt de nationella miljömålen, däribland *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Bevarandet av gamla skogar är en viktig del av arbetet för att öka skogsekosystemets motståndskraft vid en kommande klimatförändring. Målen att bevara skogsmark med höga naturvärden och att bevara biologisk mångfald är lika viktiga för framtida generationer som målet att minska påverkan på klimatet. De olika målen utgör i praktiken delar av en helhetslösning för att möta ett förändrat klimat.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Kilafjället är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar" samt en del i arbetet med att uppnå delmålen 1 och 2 i miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även nationella och regionala riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken, dock har Säffle kommun i oktober 2009 beslutat om ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan med utpekande av områden lämpliga för vindkraftsetablering, däribland ett område på Kilafjället som berör naturreservatets västligaste del. Beslutet strider inte mot kommunal detaljplan eller områdesbestämmelser enligt PBL och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med

koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde, ett ställningstagande som brukar refereras till som proportionalitetsprincipen. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom intrångsersättning erbjuds kompensation för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Anders Walldorf, verksamhetschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborg.

Eva Eriksson

Anita Andersson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Bertil Andersson, Nolby Sörgården, 661 92 SÄFFLE

Ove Andersson, Torserud Grindgärdet, 661 91 SÄFFLE

Bengt Axelsson, Sandbols Gård, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER

Karina Marita Axelsson, Sandbols Gård, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER

Tore Hjalmarsson, Flatebyn Nergården, 661 94 SÄFFLE

Anita Karlsson, Flatebyn Rabben, 661 94 SÄFFLE

Bo Karlsson, Flatebyn Rabben, 661 94 SÄFFLE

Stig Nordsveen, Flatebyn, Slätta, 661 94 SÄFFLE

Oskar Schullström, Flatebyn, Nygård, 661 94 SÄFFLE

Kjell Ingvar Svensson, Fjäll Fjällmanskerud 3, 661 94 SÄFFLE

Säffle västra äso, c/o Bengt Stevensson, Harvvägen 2, 661 42 SÄFFLE

Bengt Persson, Säffle kommun, Kanaltorget 1, 661 80 SÄFFLE

Säffle kommun, Kommunstyrelsen, Kanaltorget 1, 661 80 SÄFFLE

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63
KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA

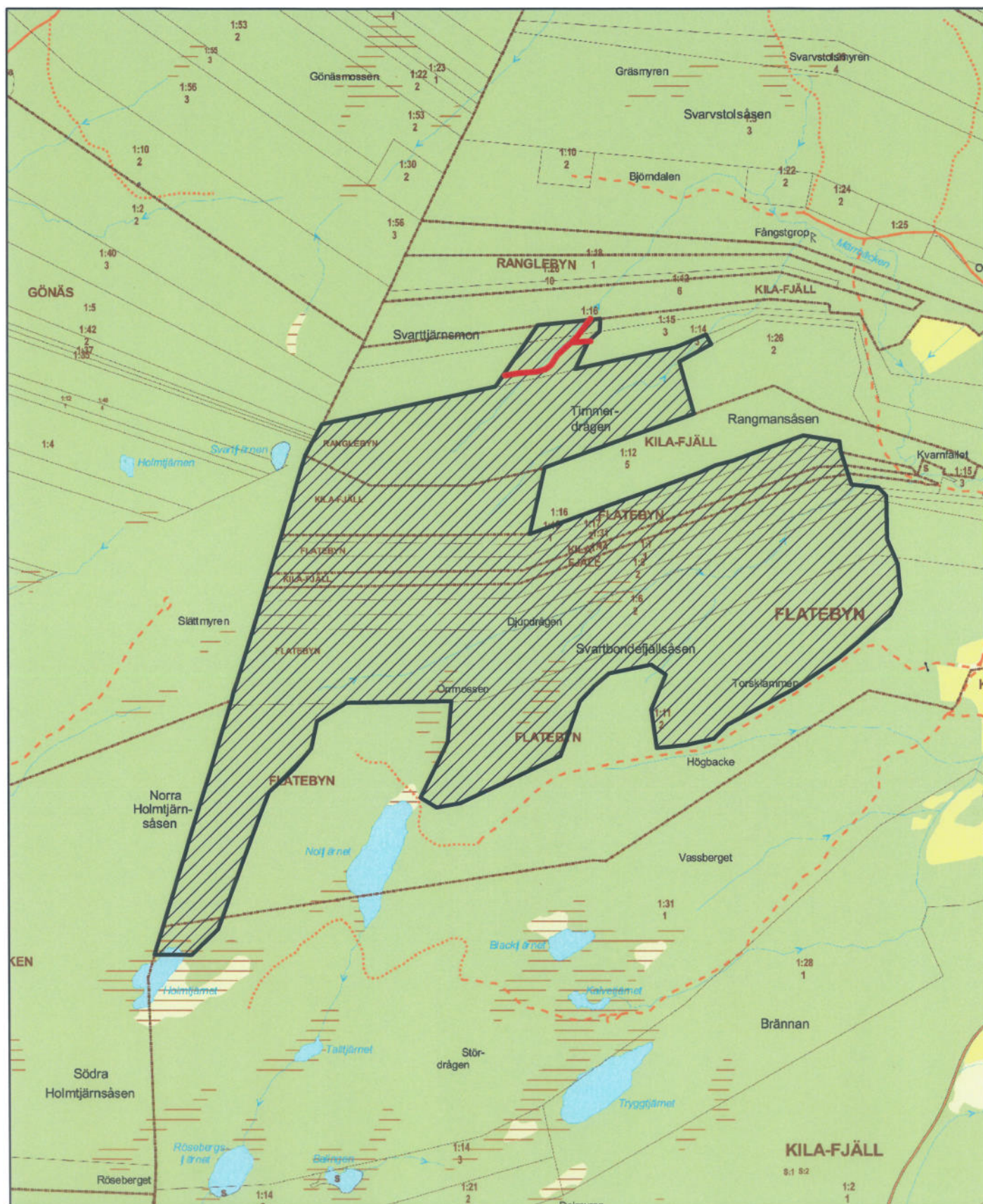
Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2^{4 tr}, 652 26 Karlstad

Samhällsbyggnad

Lantbruk

Naturvårdsregistret

0 50 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1 000

Meter

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

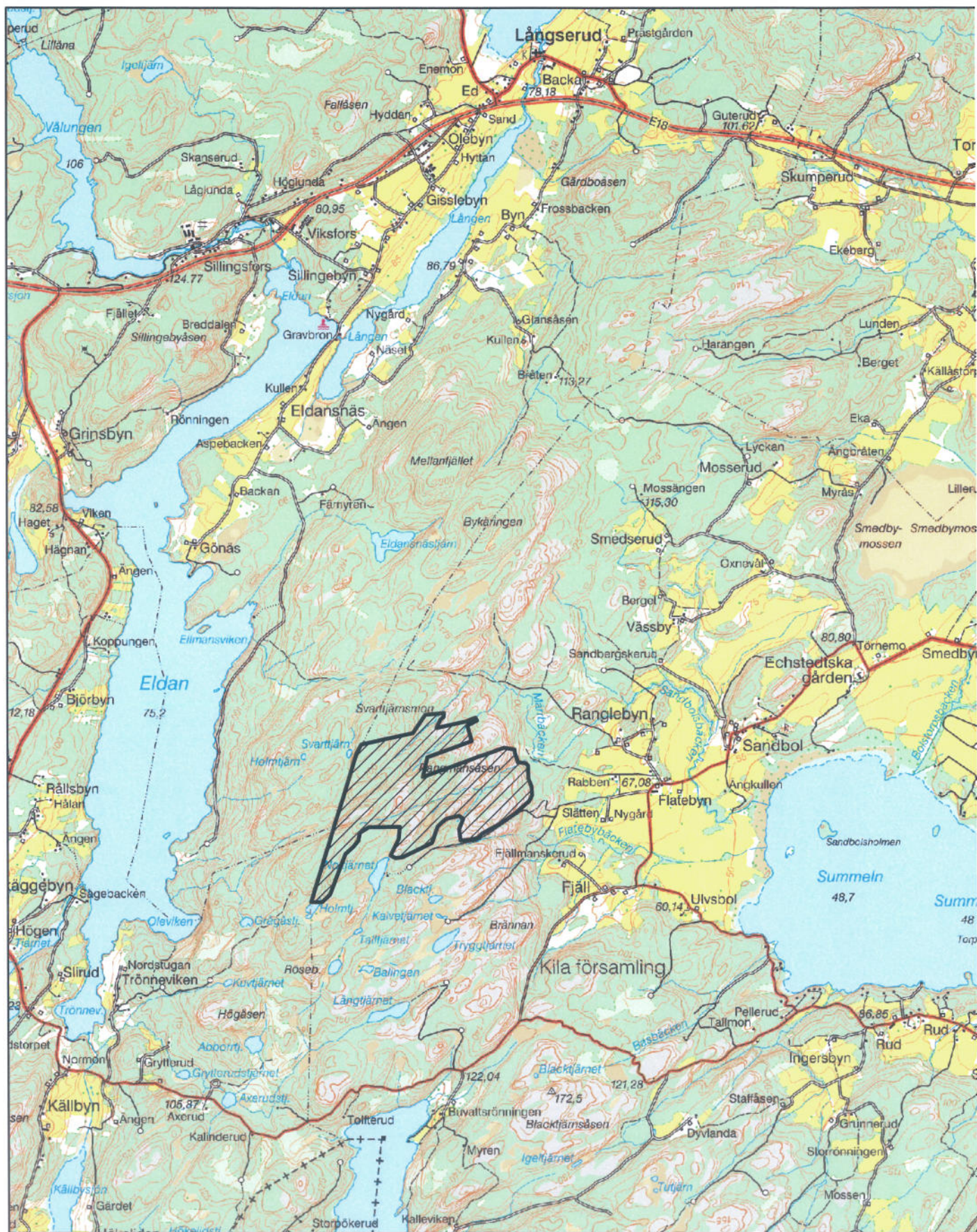
Naturreservatets omfattning

Basväg

Bilaga 2 till beslut, Naturreservatet Kilafjället,
Säffle kommun
Översiktskarta 2011-01-31
Skala 1:50 000

Dnr 511-2666-07

0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometers

Lantmäteriet, dnr 106 - 2004/188

Naturreservatets omfattning

Naturreservatet KILAFJÄLLET

- ett naturskogsområde i Säffle kommun -

Området Kilafjället är beläget i Kila församling, Säffle kommun. Det utgörs av en del av den skogklädda höjdrygg som reser sig mellan sjöarna Summeln och Eldan. Den del av Kilafjället som ingår i naturreservatet omfattar 158,8 hektar. Naturreservatet omfattar delar i princip mellan knappt 100 till dryga 200 meter över havet, med enstaka småtoppar i söder på ca 210 meter över havet. Berget består av sura till intermediära bergarter och är till stora delar av impedimentkaraktär med kala berghällar, särskilt i östra halvan av området, medan resterande delar mest har relativt tunt jordtäckte.

Höjdryggen är uppdelad av ett antal företrädesvis nordost/ sydvästliga eller ostnordost/ västsydvästligt orienterade sprickdalar. Naturmiljöerna är omväxlande; tallbevuxna hållmarker med mellanliggande sluttningar och dalgångar med bördigare granskog och/eller sumpskogar av olika slag. 60% av ytan klassas som frisk barrskog, 30% är hållmarkstallskog. I flera av dalgångarna övergår sumpskogarna i permanenta bäckar med avrinning österut och åt nordost och i många sprickdalar finns fina partier med beskuggade lodytor, en viktig livsmiljö för många ovanliga arter av främst mossor och lavar. Spår av skogsbrand finns här och där, och grova tallstubbar vittnar om företagna dimensionsavverkningar. Genom drågen gick förr körvägar vilka i vissa fall nyttjats fram till idag. Kring dessa har på en del ställen varit en öppnare skog, där finns nu på några platser gamla ekar. Andra biologiska kulturspår är förekomst av fodermarksväxter som stagg och pillerstarr vid de gamla vägarna. Strax öster om Rangmansåsen, vid Kvarnfallet, finns fortfarande ängsrester i vägkanten med bland annat jungfrulin, pillerstarr, blåsuga och vårbrodd.

I området finns stora arealer gammal skog, där inget eller mycket begränsat skogsbruk bedrivits de senaste decennierna. Särskilt tallryggarna hyser stora antal mycket gamla träd, med spridd förekomst av krävande arter som skalbaggarna raggbock och reliktbock och den vedlevande svampen talticka. Krävande betyder här att arterna inte hade funnits kvar om det inte hade funnits ständig eller kontinuerlig tillgång till de sk substrat de växer på eller har sin larvutveckling i, genom gångna tider. För raggbock innebär det ständig tillgång till solbelyst, kärnvedsrik, gammal död tallved; för reliktbock tillgång till solbelyst grov bark på gamla levande tallar; för talticka tillgång till minst 150 år gamla levande tallar.

I hållmarkerna finns även gott om gammal asp. Förekomst av arter som asppraktbagge och veckticka visar att det funnits ständig tillgång till deras livsmiljöer, gamla solbelysta grovbarkiga aspar respektive liggande död aspved. Tack vare den stora arealen sammanhängande gammal skog finns det goda chanser att bevara naturmiljöernas höga värden som består i förekomst av många viktiga strukturer och många ovanliga och/eller arealkrävande arter.

En intressant aspekt är förekomsten av ek, spritt i områdets östra delar. Dels finns några gamla, grova, döda och levande ekar längs den gamla körvägen (Ekevägen) i en sydväst – nordostligt orienterad bredare sprickdal. Dels finns unga telningar spridda i sydostvända hållmarker.

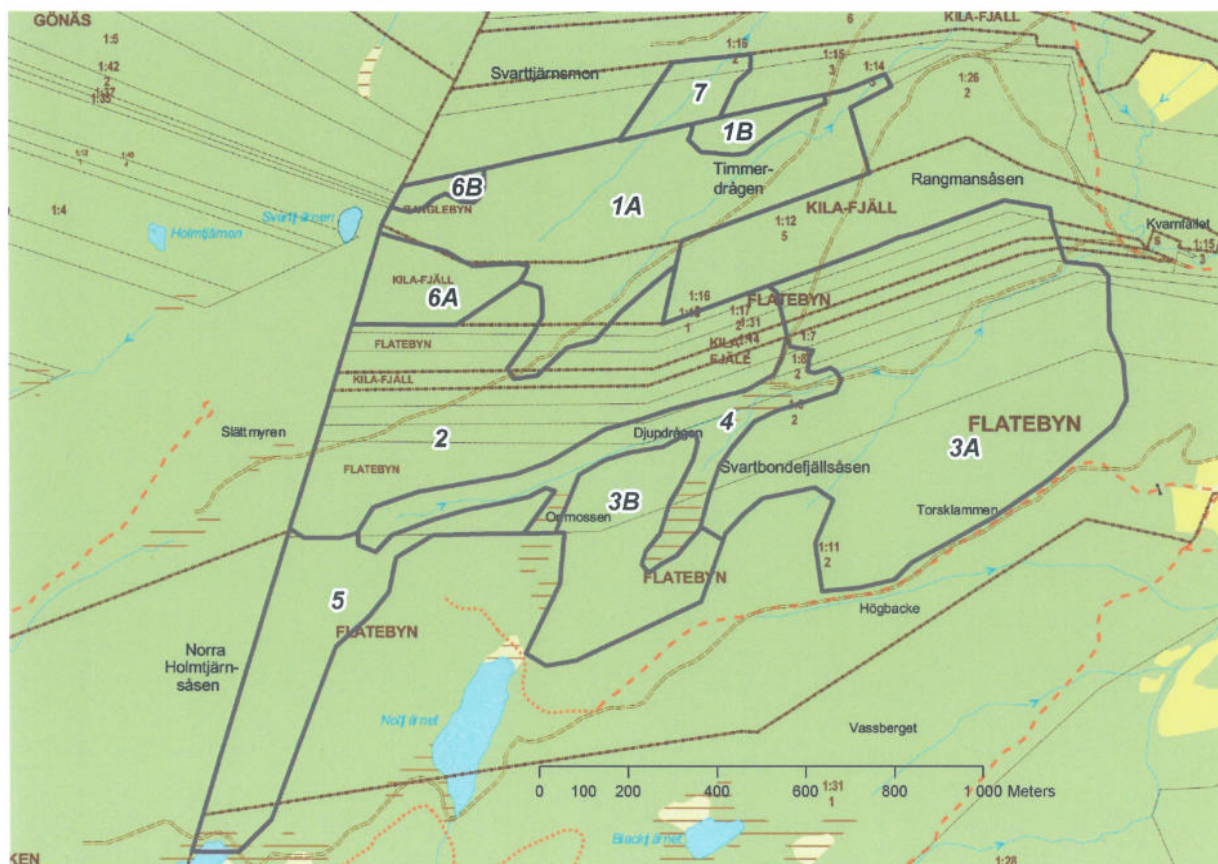

Bild 1. Det planerade naturreservatet Kilafjället är uppdelat i 7 delområden. Som streckade linjer syns de gamla körvägar som går genom området enligt den gamla ekonomiska kartan från 1950-talet.

Beskrivning av delområden

Delområde 1 Naturskog i Timmerdrågen – Hästmyrdrågen – Svarttjärnsmon, 1A 24,8 hektar, 1B 1,8 hektar

Timmerdrågen består av ett par sprickdalar – Timmerdrågen och Hästmyrdrågen – med bäckar i botten som vetter åt nordost. Här är näringsrikt och ytligt markvatten gynnar växtliga bestånd av grov gran. Den nordliga exponeringen skyddar drågen från uttorkande ljus och vindar, vilket skapar en extremt stabil miljö, tillsammans med de vuxna skogsbestånden och skyddet från sprickdalens väggar.

I bäckdalarna skapar det skyddade mikroklimatet en mängd miljöer för uttorkningskänsliga arter. Som exempel kan nämnas lodytor med förekomst av korallav, skuggblåslav eller fjällmossa. Ett annat exempel är liggande fuktig, död granved där man kan hitta rödlistade arter som vedtrappmossa eller andra ovanliga mossor.

Bild 2. Grön sköldmossa, en art som syns enbart som sporkapsel, här en färsk sådan. Grön sköldmossa lever på död ved som murkat rejält.

Bild 3. Asphättemossa, en ovanlig, tidigare rödlistad art. Den växer på grov asp bark i fuktiga, skyddade lägen.

På flera platser orsakar topografin att bäckdalen vidgar sig till sumpskog. Här finns exempelvis grova klubbalar med ovanliga barklevande lavar som rostfläck eller gammelgranslav, den senare en art som vanligen finns på grova granar i fuktiga miljöer (den finns också på gran i Timmerdrågen) men som på grund av den likartade struktur som klubbalsbarken har också i sällsynta fall kan välja att växa också där. I murkna högstubbar av björk hackar talltitan ut sitt bo och häckning konstaterades i Timmerdrågen 2007.

Väster om Timmerdrågen ingår också en del av den flackare sluttningen vid Svartjärnsmon i delområdet, västerut fram till branten mot Svarttjärnet. Här växer huvudsakligen barrnaturskog, i torrare partier med större tallinslag. Torrgranar med angrepp av olika arter av barkborrar och andra insekter är en viktig födoresurs för tretåig hackspett i det här delområdet.

I delområdet finns också en minst en tallåga med pågående angrepp av den rödlistade långhorningen raggbock. Lågan ligger i kanten av en tallhällmark och är solbelyst under lång tid på dagen, vilket är viktigt för att larverna ska utvecklas inuti veden.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 1:

Asphättemossa
Barkticka
Bronshjon – spår
Fällmossa
Gammelgranslav
Garnlav
Glansfläck
Grön sköldmossa
Kattfotslav
Korallav
Liten spiklav
Långflikmossa

Platt fjädermossa
Raggbock – spår
Rostfläck
Rörsvepemossa
Stor aspticka
Stubbspretmossa
Talltita – häckande
Tretåig hackspett – spår
Vedticka
Vedtrappmossa
Västlig hakmossa

Bild 4. Dvärgbägarlav på gammal solbelyst tallved. En rödlistad bägarlav som i södra Värmland inte bildar bägare (fruktkroppar).

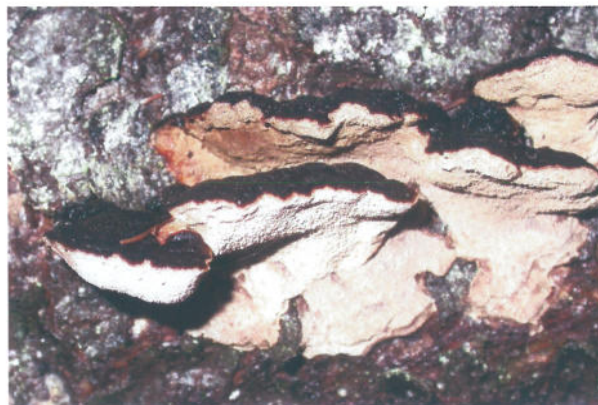

Bild 5. Den vanligare arten sotticka som lever på lågor av gran. Som ung doftar den starkt.

Delområde 2 Naturskogsartade barrskogar norr om Djupedrågen, 32,3 hektar

Delområdet består av ett varierat parti med tallhällmarker, barrblandskogar och granskog. Ställvis är det gott om gammal grov asp och/eller död ved av löv och gran. Även död ved av tall finns på hällmarken. Att det genom tiden funnits kontinuerlig om än sparsam tillgång på död tallved framgår av att arter som vedskivlav och den rödlistade dvärgbägarlaven förekommer.

Genom området löper fortsättningen av Timmerdrågens östra dalgång med den gamla körvägen. I djupare delar av dalgången finns bland annat en rik mossflora på lågor och lodytor.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 2:

Bronshjon
Dvärgbägarlav – lågor av tall
Gammelgranslav
Garnlav
Kattfotslav
Kortskäftad ärgspik – högstubbar av tall
Lunglav
Långflikmossa – fuktiga lågor av gran
Platt fjädermossa – skuggade lodytor

Rörsvepemossa
Sotticka
Tallticka – gamla levande tallar, över ca 200 åriga
Vaxmossa – en sällsynt art med tre lokaler i länet
Vedskivlav – lågor av tall
Vedtrappmossa – fuktiga lågor av gran
Violettgå tagellav

Delområde 3A, Rangmansåsen – Svarbondefjällsåsen, 51,9 hektar

Delområdet består mestadels av magra till friska tallhällmarker med olikåldrig tallskog och inslag av lövträd och varierande mängder stående och liggande död ved. Delar av detta är att betrakta som skogliga impediment. Senvuxen gran förekommer i varierande grad. Den östra delen kallas Rangmansåsen och i sydväst finns en hällmark som kallas Svarbondefjällsåsen. Delar av Svarbondefjällsåsens östsluttning består av kala, flackt sluttande tuschlavshällar med inslag av flera *Umbilicaria*-arter, bland annat den i

Värmland ovanliga kustnavellaven, *U. spodochroa*, som kan finnas här tack vare att klippan ofta översilas med regnvatten och näringsrikt ytligt markvatten. Åsens nordexponerade sluttning däremot hyser ett stort inslag av gammal grov asp.

Det största värdet i delområdet ligger i kontinuiteten i gammal tall och grov död tallved. Här förekommer bland annat de rödlistade skalbaggsarterna raggbock (se nedan) och reliktbock och den rödlistade dvärgbägarlaven, samt den ovanliga svampen tallticka. Raggbock och dvärgbägarlav är beroende av en ständig produktion av grov död tallved, medan reliktbocken lever i barken av gamla grova levande tallar.

Genom området löper sprickdalar med bäckdråg. Västerifrån kommer Djupedrågen vars bäck rinner samman med ett flöde från sydväst. På några ställen i drågen, särskilt i det dråg som kommer från sydväst, i partiet mot reservatets södra gräns, men också längs flödet mot nordost, finns grova gamla ekar invuxna i granskogen. Den gamla körvägen som följer dråget kallas följdriktigt för Ekevägen. I hållmarker och sluttningar förekommer dessutom ektelningar lite varstans.

Karaktärsarter bland fåglar är tjäder och i granblandade delar järpe och tretåig hackspett. Den tretåiga hackspetten är starkt hotad av avverkningar, eftersom den är beroende av naturskog och dessutom av stora arealer sammanhängande naturskog. I detta delområde häckade också talltita 2007. En mycket vanlig syn i hållmarkerna är spettsmedjor, ställen där hackspettar har kilat fast tallkottar i håligheter i tallbarken för att kunna hacka ut dess frön.

Bild 6. Säregen hållmarkstall från tallskogen på Flatebyn 1:11. Bild 7. Hållmarkstall med flera talltickor.

Bild 8. Sol exponerad låga med utgångshål av den hotade skalbaggen raggbock.

Bild 9. Närbild av skalbaggens kläckhål.

Förekomst av den hotade skalbaggen raggbock – *Tragosoma depsarium*

Raggbock är en långhorningsart som klassas i rödlistekategori VU – sårbar. Den ingår, tillsammans med ytterligare fem arter (varav endast raggbock och skrovlig flatbagge har observerats i Värmland), i åtgärdsprogrammet för skalbaggar på äldre död tallved. Raggbockens larver utvecklas i solbelysta lågor av tall, företrädesvis grova lågor med mycket kärnved. I länet har raggbock sin starkaste förekomst i Norra Ny i Torsby kommun, men ett antal fynd har också gjorts på senare tid i västra Värmland. En relativt stark population finns runt länsgränsen vid Brurmossen, ca 4 km SSO om Kilafjället.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 3A:

Tallticka
Bronshjon
Jättesvampmal
Rostfläck – på gammal grov ek
Garnlav
Nästlav
Reliktbock
Raggbock
Blodticka

Korallav
Aspraktbagge
Veckticka
Dvärgbägarlav
Orre
Kopparödla
Sprödlav
Kustnavellav

Delområde 3B Barrnaturskogar nordost om Noltjärnet, 12,3 hektar

Delområdet består av ett flackare parti mellan Orrmossen och blandsumpskogen i öster, som omsluter södra halvan av blandsumpskogen och sträcker sig söderut i en sluttning ner mot Noltjärnets nordspets. Ställvis rikare lövinslag med björk, asp och rönn. I stråket norrut ner mot sumpskogens sydspets fortsätter lågortsstråket i ett sumpigt skogsparti med inslag av björk och klibbal. I sydsluttningen mot Noltjärnet finns också något litet blandsumpskogsparti med inslag av gamla träd.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 3B:

Alticka
Blåsippa
Gammelgranslav
Grynig fittlav – på asplåga

Jättesvampmal
Mörk husmossa
Tjäder – spår samt uppflog

Bild 10. Lodyta i västra delen av Djupedråget, Flatebyn 1:6.

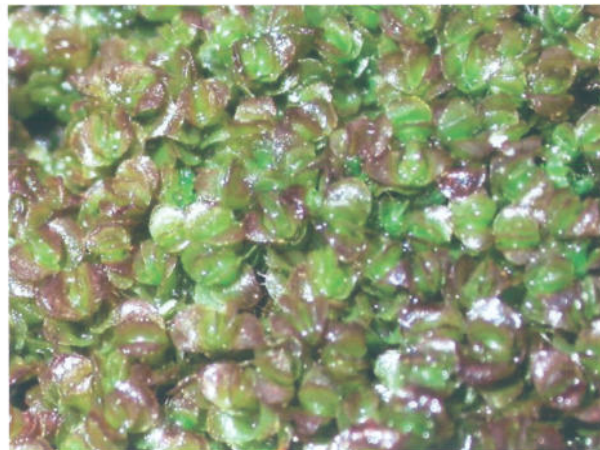

Bild 11. På lodytan växer bland annat den ovanliga mossan purpurmylia som kräver hög och jämn luftfuktighet.

Delområde 4, Djupedrågen med kringliggande våtmarker, 11,2 hektar

Delområde 4 är avgränsat som den centrala delen av Djupedrågen, där bäckedråget och omgivande sumpmarker omgärdas av skyddande lodytor. Lodytorna består huvudsakligen av surare bergarter. I Djupedråget råder en mycket skyddad och ovanlig miljö med ständigt hög luftfuktighet.

I delområdet ingår också ett par våtmarker söder om Djupedråget. Den ena våtmarken är norra halvan av Orrmossen. Den andra våtmarken består av tallmossen/blandsumpskogen väster om Svartbondefjällsåsen, som i rikare partier hyser sumpskog med inslag av gammal klibbal. På mossen finns gott om stående död ved. Mossen är till stora delar skyddad av klippbranter, vilket hjälper den fukthållande atmosfären. På klibbalarnas bark finns sällsynta arter som rostfläck och havstulpanlav. I sydligaste delen av mossen finns ett litet lågortsstråk där örter som blåsippa, ormbär, vispstarr och jungfru Marie nycklar växer och bland markmossorna syns de näringskrävande arterna mörk husmossa och kranshakmossa.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 4:

Gammelgranslav
Havstulpanlav
Kattfotslav
Korallav

Kranshakmossa
Liten spiklav
Mörk husmossa
Rostfläck

Delområde 5, Norra Holmtjärnsåsen, 15,6 hektar

Delområdet omfattar ett naturskogsartat parti från Djupedråget till Holmtjärn. På åsen finns de högsta punkterna i reservatsförslaget, upp till ca 210 möh, och väster om

dessas en dalgång där granskogen ställvis har inslag av grova aspar och grov vårtbjörk. Söderut mot tjärnen sumpskog med klibbal och asp, som övergår i en mager myr bevuxen med ett klen trädskikt, mest björk och tall. Myren löper ner till Holmtjärnet.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 5:

Korallav

Sidenmossa

Korallblylav

Vedtrappmossa

Tjäder - uppflog

Gammelgranslav

Smålom – i Holmtjärnet

Kanadagås – i Holmtjärnet

Kricka – i Holmtjärnet

Delområde 6, Utvecklingsmarker, 6A 5,1 hektar, 6B 1,0 hektar

6A, avverkat och naturligt återbeskogad med stor lövandel av dominerande asp och björk, även enstaka grova vårtbjörkar. Överståndare av spärrgreniga äldre tallar. En liten sumpskog med äldre klibbal finns. I området finns flera skadade träd från tidigare drivning.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde x:

Bronshjon

Jättesvampmal

Delområde 7, Sprickdal i norr, 2,9 hektar

Delområde 7 är en utlöpare av Hästmyrdrågen från delområde 1. Dråget vidgar sig i norra halvan av det här området till en liten sumpskog, skyddad av en brant i väster och av en tallklädd sluttning i öster.

Södra delen av dråget består av grov granskog kring bäcken, med inslag av klibbal. På de levande granarna växer exempelvis gammelgranslav och på döende gran finns den ovanliga skalbaggen bronshjon. På grova granlågor i dråget förekommer arter som vedtrappmossa och skogstrappmossa. På marken växer bland annat mörk husmossa, en art som kräver stabilt fuktig och näringsrik miljö.

Strax nordost om delområdet hittades 2007 den rödlistade svampen druvfingersvamp, en art knuten till tall, som minskar och är mycket känslig för avverkning.

Bild 12. Sumpskogen övergår i öppnare björkkärr.

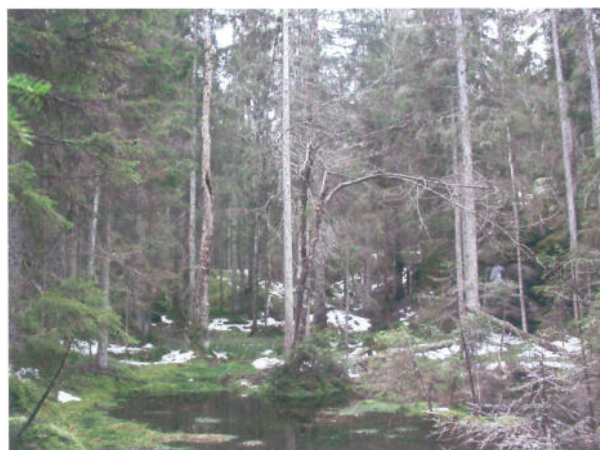

Bild 13. Sumpskogsparti med klibbal, i västra bäckdalen.

Observerade naturvårdsintressanta arter i delområde 7:

Bronshjon
Druvfingersvamp (strax utanför området)
Gammelgranslav

Mörk husmossa
Skogstrappmossa
Vedtrappmossa

Artlista

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hot-kategori	Källa	Kommentar
Lavar				
<i>Cladonia parasitica</i>	Dvärgbägarlav	NT/S*	NBI	
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranslav	S*	Lst	
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT/S*	NBI	
<i>Arthonia spadicea</i>	Glansfläck	S*	NBI	
<i>Peltigera collina</i>	Grynig filtlav	S*	Lst	
<i>Thelotrema lepadinum</i>	Havstulpanlav	S*	NBI	
<i>Arthonia leucopellea</i>	Kattfotslav	S*	NBI	
<i>Sphaerophorus globosus</i>	Koralllav		NBI	
<i>Parmeliella triptophylla</i>	Korallblylav	S*	Lst	
<i>Microcalicium ahlneri</i>	Kortskaftad ärgspik	S*	NBI	
<i>Umbilicaria spodochoa</i>	Kustnavellav		Lst	
<i>Calicium parvum</i>	Liten spiklav	S*	NBI	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT/S*	NBI	
<i>Platismatia norvegica</i>	Norsk näverlav	VU/S*	NBI	
<i>Bryoria furcellata</i>	Nästlav	S*	NBI	
<i>Arthonia vinosa</i>	Rostfläck	S*	NBI	
<i>Graphis scripta</i>	Skriftlav	S*	NBI	
<i>Hypogymnia vittata</i>	Skuggblåslav	S*	NBI	
<i>Sphaerophorus fragilis</i>	Sprödlav		Lst	
<i>Lecidea botryosa</i>	Vedskivlav	S	NBI	
<i>Bryoria nadvornikiana</i>	Violettblå tagellav	NT/S*	NBI	
<i>Icmadophila ericetorum</i>	Vitmosslav	S	NBI	

2011-01-31

Dnr 511-2666-07

Mossor

<i>Anastrophyllum michauxii</i>	Skogstrappmossa	NT/S*	NBI
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	NT/S*	NBI
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	S*	NBI
<i>Bazzania trilobata</i>	Stor revmossa	S*	NBI
<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa	S/hab.*	NBI
<i>Douinia ovata</i>	Vaxmossa	*	NBI
<i>Herzogiella seligeri</i>	Stubbspretmossa	S*	NBI
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	Mörk husmossa	S*	Lst
<i>Jungermannia leiantha</i>	Rörsvepemossa	S*	NBI
<i>Mylia taylorii</i>	Purpurmylia	S*	NBI
<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	S*	NBI
<i>Nowellia curvifolia</i>	Långflikmossa	S*	NBI
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	Asphättemossa	S*	NBI
<i>Plagiothecium undulatum</i>	Vålgig sidenmossa	S*	Lst
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>	Kranshakmossa		Lst
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	Västlig hakmossa	S*	NBI

Svampar

<i>Antrodia pulvinascens</i>	Veckticka	NT/S*	Lst	
<i>Antrodia sinuosa</i>	Timmerticka		Lst	Lågor av tall
<i>Gloeoporus taxicola</i>	Blodticka	(S – på gran)	Lst	Låga av tall
<i>Inonotus rheades</i>	Rävticka	S*	Lst	
<i>Ischnoderma benzoinum</i>	Sotticka		Lst	
<i>Mitrella paludosa</i>	Klubbmurkling		Lst	
<i>Oxyporus corticola</i>	Barkticka	S*	NBI	
<i>Phellinus pini</i>	Tallticka	NT/S*	NBI	
<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	NT/S*	NBI	
<i>Phellinus viticola</i>	Vedticka	S	NBI	
<i>Ramaria botrytis</i>	Druvfingersvamp	NT/S*	Lst	Strax norr om området

Insekter

<i>Nothorina punctata</i>	Reliktbock	NT/S	NBI	
<i>Poecilonota variolosa</i>	Asppraktbagge	NT/S	Lst	
<i>Scardia boletella</i>	Jättesvampmal	NT/S	Lst	
<i>Systemocerus sp.</i>	"Blåoxe"		Lst	
<i>Tomicus minor</i>	Mindre mägborre	S	Lst	
<i>Tragosoma depsarius</i>	Raggbock	VU/S	Lst	
<i>Triplax cf. Russica</i>	En svampbagge		Lst	
<i>Dendrolimus pini</i>	Tallspinnare		Lst	Strax söder om området
<i>Lampyrus noctiluca</i>	Lysmask		Lst	Strax söder om området

Fåglar

<i>Bonasa bonasia</i>	Järpe	/hab.	NBI
<i>Gavia stellata</i>	Smålom	NT/hab.	NBI

2011-01-31

Dnr 511-2666-07

<i>Glaucidium passerinum</i>	Sparvuggla	/hab.	NBI	
<i>Parus montanus</i>	Talltita		Lst	Flera häckande par 2007
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT/hab.	NBI	
<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	Orre	/hab.	NBI	
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	/hab.	NBI	
Kärlväxter				
<i>Carex disperma</i>	Spädstarr	S*	Lst	?
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa	S	Lst	
<i>Nardus stricta</i>	Stagg		Lst	
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär	S	Lst	
<i>Carex pilulifera</i>	Pillerstarr		Lst	

* avser naturvärdesindikator enligt ArtDatabankens ekologiska kataloger (endast för kryptogamer). S anger att arten används som signalart för skyddsvärd skog. NT anger att arten är hänsynskrävande, VU att den klassas som sårbar enligt gällande rödlistning (Gärdenfors 2010).

Källor

Gärdenfors, U. (red.) 2010: Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken. Finns också tillgänglig via www.artdata.slu.se.

Lundqvist, Jan. 1958: Beskrivning till jordartskarta över Värmlands län. SGU ser Ca, Nr 38. Stockholm.

Naturvårdsplan 2007: Säffle kommun tryckeri.

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, redovisning av områden registrerade vid nyckelbiotopsinventeringen i landet, tillgänglig via www.skogsstyrelsen.se.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET KILAFJÄLLET

1. Syftet med naturreservatet

Kilafjällets naturreservat bildas med syftet att:

- bevara och utveckla den värdefulla livsmiljön med barnnatskog och lövblandad barnnatskog
- typiska arter och strukturer för befintliga skogstyper ska bibehållas eller öka i mängd
- friluftsliv ska kunna bedrivas i hela naturreservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets livsmiljöer och arter

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Kilafjället
RegDosnummer	201 09 44
Kommun	Säffle
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	158,6 ha
Västlig taiga	140 ha, inkl impediment
Impediment	Ej bedömt
Total areal	158,8 hektar
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal tallskog, hållmarkstallskog, gammal granskog
Strukturer	Gamla träd, grova träd, död ved, lodytor
Arter	Fåglar, 6 arter i habitatdirektivet: Järpe, orre, smålom, sparvuggla, tjäder, tretåig hackspett Lavar; norsk näverlav Mossor; grön sköldmossa Skalbaggar; raggbock, reliktböck

Naturvård

2.2. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Öster om Kilafjället, i vägdelning mellan Ekevägen upp på berget och vägen från Flatebyn mot nordväst runt berget låg torpet Kvarnfallet. I vägkanterna finns spår efter slåttermarksflora; jungfrulin, ängsviol, pillerstarr, gökärt mm. Även längs de gamla vägarna upp på berget förekommer arter som stagg och ängsvädd, något som tyder på tidigare perioder med skogsbete. I skogarna norr om Kilafjället har funnits flera små torp och/ eller backstugor.

Delar av området, som smalskiftena som löper i ett öst-västligt stråk över de centrala delarna av området, avverkades kraftigt under andra världskriget och har sedan dess inte rörts. Där har "hyggesresterna" nu utvecklats till senvuxen gammal skog med lövinslag. För övrigt är det endast mindre delar av skogsbestånden som avverkats hårdare, vid sidan av den dimensionsavverkning och plockhuggning som för flera decennier sedan var gängse i de flesta bygdenära trakter och som man kan se spår av här och där också på Kilafjället. Den långsiktiga påverkan dessa tidigare huggningar medfört är en viss förändring av trädslagsfördelningen, särskilt till nackdel för tall i växtligare barrblandskog, samt en förskjutning av åldersfördelningen till yngre beståndsåldrar. Eftersom skogen på Kilafjället i många år varit ekonomiskt ointressant så har den i stort undgått trakthyggesbruket. Det är först de senaste tio till femton åren som hyggesbruket krupit allt närmare höjderna och nu omges det blivande naturreservatet till övervägande del av kalhyggen och ungskogar.

Nuvarande markanvändning är begränsat till skogsbruk och jakt.

2.3. Områdets bevarandevärden

2.3.1. Biologiska bevarandevärden

Stora delar av området har klassats som nyckelbiotop eller naturvärde inom Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (NBI). Många signalarter och rödlistade arter har observerats, dels under NBI, dels under Länsstyrelsens inventeringar (se bilaga 3 Områdesbeskrivning).

Området består av en bergrygg genomkorsad av sprickor i två huvudriktningar, dels ost-västliga, dels nordost-sydvästliga. Sprickorna har genom årtusendena fördjupats till ett sprickdalssystem och Kilafjället utgörs därför av en mosaik av naturtyper, med tallryggar omväxlande med bördiga grandråg och sumpmarker. I sprickdalarna finns många skuggade lodytor. Skogarna är gamla och hyser gott om gamla grovbarkiga barr- och lövträd. Andelen död ved varierar från sparsam till ställvis riklig och finns i olika stadier av nedbrytning. De olika naturtyperna hyser också förutom de uppräknade viktiga naturelementen många ovanliga och krävande arter av främst fåglar, insekter och kryptogamer.

Reservatet består av ett sammanhängande skogsområde på 158 hektar och har därmed stora värden för arter som behöver just stora ytor med sammanhängande naturskog, exempelvis tretåig hackspett, tjäder och järpe.

Naturvård

2.3.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

Inom reservatet finns det gamla vägnätet fortfarande synligt, med vintervägar för virkes-transporter och skogsvägar som förbinder odlingsbygden öster om Kilafjället med odlingsbygden vid Eldan i väster. Vissa biologiska spår efter skogsbete syns längs dessa vägar.

Inga fornlämningar eller andra historiska lämningar för övrigt finns kända i området.

2.3.3. Bevarandevärden för friluftsliv

Området är lättillgängligt för besökare, med skogsvägar intill gränsen i söder och öster. Området utgörs av de högsta partierna av en obebyggd höjdrygg som fortsätter sluttande ner till Dalslandsgränsen. Höjdryggen är fortfarande till stora delar skogklädd och vid Svartjärnsmon är vyn västerut över Svartjärnet mot en fond av högvuxen granskog imponerande.

Tallmarkerna på Rangmansåsen i öster ger besökaren andra vyer där man kan se ut över odlingslandskapet och ner mot den lilla sjön Summeln, omgiven av lövbestånd.

2.3.4. Geovetenskapliga bevarandevärden

Kilafjället är uppbyggt av delar av ett peneplan mellan två stora sprickdalar där Eldan respektive Harefjorden rinner. Berget utgörs av sura till intermediära bergarter och består till anmärkningsvärt stora delar av kalt berg. De största delarna av bergsmassivet ligger ovanför Stor-Vänerns gräns och den morän som till dels täcker berget har därför inte svallats ur, men är ändå av sandig – grusig karaktär. Området runt Kilafjället är mycket rikt på sjöar, på grund av de många sprickdalarna. Sprickorna i berggrunden löper i två parallella grupper så att ett upprutat bergslandskap har bildats. Inlandsisen och klimatets påverkan med frysnings- och vattenprocesser har sedan nött ner sprickorna till dalgångar.

Annars finns inga särskilda geovetenskapliga värden.

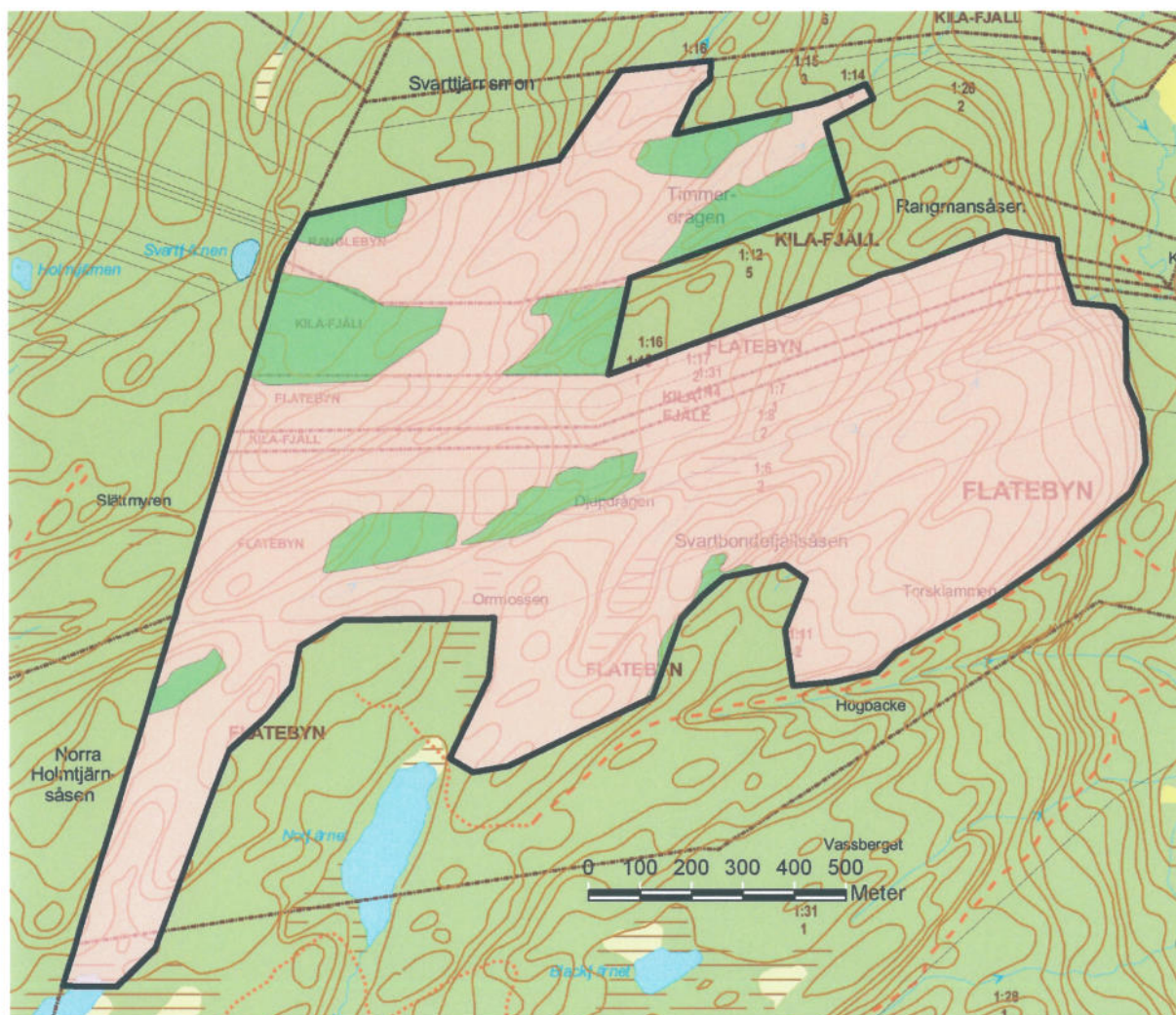

Bild 1. Skötselområden; skötselområde 1 – röd rastning, skötselområde 2 – grön rastning. Se nedan för beskrivningar.

3. Skötselområden

Skötselområde 1. Barrnatskogar, 140 hektar

Största delen av reservatet består av barnaturskogar av olika typer. Stora delar är hållmarker, med mellanliggande dalgångar med frodiga granskogar eller sumpdråg. I alla delar förekommer i varierande grad viktiga strukturer som gamla grovbarkiga träd, solbelysta och/eller skuggade grova lågor av olika åldrar, stående död ved, sumpdråg och lodytor. Den arealkrävande tretåiga hackspetten förekommer i området, liksom flera par av talltita, en art som själv hackar ut sina bon i välrötade björkhögstubbar.

Hällmarkerna är bevuxna med gles, ställvis lövblandad tallskog, med gott om solbelysta tallstammar och spridd solbelyst död tallved. Ett flertal arter förekommer som är beroende av gamla tallar och död tallved; talticka och reliktbock på gamla levande tallar, dvärgbägarlav och

Naturvård

raggbock på gamla barkfallna lågor i solöppna lägen. På gamla senvuxna granar och på levande eller död asp finns också ett stort antal ovanliga arter. Bland de rödlistade arterna kan nämnas stor aspticka och lunglav på levande aspar och veckticka på lågor av asp. På döende granar kan man hitta den ovanliga skalbaggen bronsbjon.

Dalgångarnas granskogar av hög bonitet och sumpskogar av olika typ är produktiva miljöer där naturvärdena snabbt med tiden vinner ytterligare kvalitet. Grova granlångor är miljö för många skilda arter av mossor och vedsvampar. Bland annat förekommer ovanliga arter som skogstrappmossa, vaxmossa, grön sköldmossa och rörsvepemossa, och den rödlistade vedtrappmossan. Lodytor i fuktiga sprickdalar hyser också ovanliga arter.

Kvalitetsmål

- ✓ Mängden naturskogsstrukturer är bibehållen eller ökar.
- ✓ Krävande arter som talltita och tretåig hackspett förekommer i området (de är beroende av ständig tillgång på död ved).

Åtgärder

- ✓ Skötselplanen bör revideras inom en 10-årsperiod.
- ✓ Naturvårdsbränning är en möjlig skötselåtgärd för hållmarker och friska partier i framtiden.

Skötselområde 2. Utvecklingsmarker, 18,8 hektar

Delar av de skogliga bestånden har avverkats eller är av andra orsaker bedömda som utvecklingsmark. Dessa partier sköts aktivt för att tillskapa naturvärden som kompletterar värdekärnorna. På längre sikt är målet att utvecklingsmarkerna får naturskogs kvalitet och integreras i värdekärna.

Kvalitetsmål

- ✓ Mängden död gran- och lövved ökar kontinuerligt.
- ✓ Mängden äldre lövträd ökar; gamla vidkroniga lövträd förekommer.
- ✓ Mängden död tallved i solbelysta lägen ökar.

Åtgärder

- ✓ Förstärkning av mängden död granved åstadkommes genom ringbarkning av medelålders gran vid behov.
- ✓ Förstärkning av mängden lövträd åstadkommes genom selektiv röjning i lövrika ungskogar; vid behov också friställande av enstaka lövträd för kronbildning.
- ✓ Förstärkning av mängden död tallved åstadkommes genom intransport av barkfallna grova stammar som placeras i lämpliga lägen.

Naturvård

Friluftsliv

Kilafjället är ett varierat landskapsavsnitt med höga besöksvärden. Genom att binda ihop några av de gamla vägdragningarna genom dalgångar med en stig över tallåsar kan man få en fin led, som visar upp flera av områdets naturtyper. På flera ställen syns vackra vyer där rastpunkter kan anläggas, dels vyn över Svartjärn i väster, dels utblickar över landskapet i öster.

Kvalitetsmål

- ✓ Det är möjligt för allmänheten att ta sig fram till reservatet med bil, förutom under tjällossningstid, och det finns plats att parkera 4-5 bilar
- ✓ Allmänheten har lätt att finna adekvat information om reservatet och dess naturmiljöer
- ✓ En medelsvår vandringsled finns genom reservatet

Åtgärder

- ✓ Området gränsmarkeras
- ✓ Upprätta avtal om tillfartsvägar med vägsamfällighet, gemensamhetsanläggning eller privat vägförening
- ✓ Upprätta avtal om mark för parkeringsplats och informationstavla
- ✓ Ställ iordning parkeringsplats med informationstavla
- ✓ Iordningställ led och rastplatser i området
- ✓ Vägbeskrivning till reservatet och information om området läggs in på Länsstyrelsens hemsida

4. Uppföljning

Kvalitets/ bevarandemålen för området preciseras i nivåsatta så kallade målindikatorer. En redogörelse för uppföljning av målindikatorerna beslutas i en särskild uppföljningsplan.

Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- ✓ Skyltning och leder; Vad har utförts, i vilka områden och tidsåtgång.
- ✓ Skötsel av rastplatser; Vad har utförts, i vilka områden och tidsåtgång.
- ✓ Eventuella åtgärder i skogsbestånd; Vad har utförts, i vilka områden och tidsåtgång.

5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Markvård		
Förstärkning av mängden lövträd	Vid behov	2
Förstärkning av mängden död ved	Vid behov	2
Anläggningar för friluftslivet		
Avtala om vägåtkomst och plats för parkering	Då markåtkomsten lösts	Friluftsliv
Informationstavla	Då markåtkomsten lösts	Friluftsliv
Leddragning	Då markåtkomsten lösts	Friluftsliv
Tillgängliggör digital information om området på Länsstyrelsens hemsida	Då markåtkomsten lösts	Friluftsliv
Markera reservatets gränser	Då markåtkomsten lösts	Friluftsliv
Underhåll av skyltar och leder	Årligen, med start 2013	Friluftsliv
Underhåll av rastplats och information	Årligen, med start 2013	Friluftsliv

6. Genomförd dokumentation

Länsstyrelsens inventering 2007. Se bilaga 3.

Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering, 1994-97 med senare kompletteringar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet .
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	I skrivelsen skall Ni - tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) - redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt. Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.